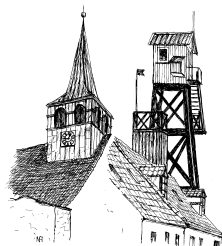

DLF *special*

Tillæg til Dragør Lokalhistoriske Forenings medlemsblad.

Nr. 1 August 2011 16. årgang

En Dragør dreng fortæller

Jens Lydom beretter om forretninger i Dragør

Jens Lydom Christensen har boet hele sit liv i Dragør. Jens har sejlet på de syv verdenshave og har gennem årene avanceret til skibsfører. Jens sluttede sin karriere som lodsformand i Dragør Lodseri.

KM

Jeg har valgt at stå af toget på Dragør jernbanestation engang i fyrrerne.

Dengang var der 2000 indbyggere i Dragør.

Jeg vil forsøge at gå en tur igennem byen og fortælle om de mange forretninger, vi dengang kunne møde på vores vej og om de huse, der er blevet bygget eller revet ned siden.

Vi går ud på stationspladsen og ser til venstre, her kan vi se jernbanekiosken oppe ved Stationsvej. På den anden side af pladsen ligger Arnbo's store have med det røde hus,

hvor telefoncentralen er, og her sidder fru Arnbo og kobler alle dem i byen, som har telefon, med næsten alle andre telefoner i hele Verden.

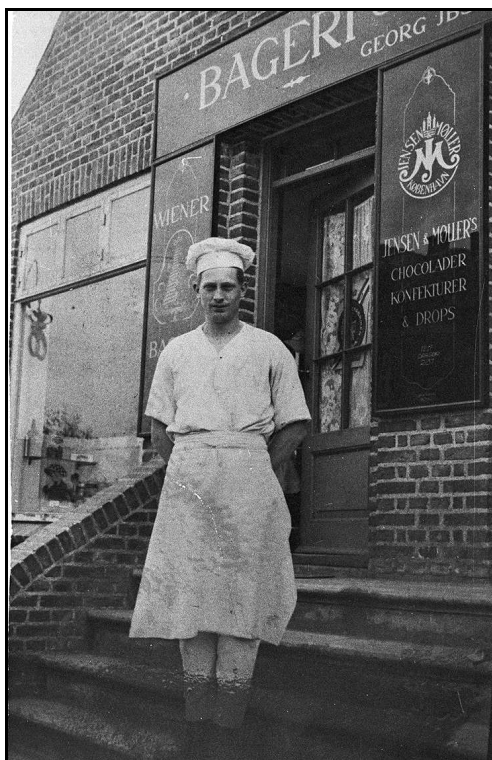

Kindlers Fiskehus og Osteklokken der hvor Barbara Maria og Den lille slagter er i dag.

Vi går ned ad Lindealle. På venstre side ligger en græsmark, og over den kan man se helt over til Højerup. Her ligger rækkehusene i dag og i noget af Arnbo's have Lindegården. På højre side ligger Ibsens bageri og forretning. Det var en af de 7 bagere, der dengang var i Dragør. På højre side ved Kirkevej ligger Autoparken, den ligger der stadig, men ejeren dengang hed Robert Hansen. Han var ikke en hr. hvem som helst i byen. Foruden autopark og taxakørsel havde han også en overgang et røgeri her, og under krigen leverede han gasgeneratorbrænde. Han var skibsreder for den første færge til Limhamn. Efter krigen var det "Turisten", den sejlede med passagerer bl. a. til Bellevue, senere var det et lille fragtskib "Anna Rita", som desværre forsvandt i Østersøen med mand og mus. Han var også redaktør af Dragørtidende, vores lokalavis dengang, og lokalpolitiker var han også. På hjørnet under privaten var der senere slikforretningen Bamse.

På det andet hjørne, som hedder Bøhms bakke, ligger Kaj Leths røde villa. Der kom jeg meget som dreng, og legede med Dirch, som jeg senere var på skoleskibet "Danmark" sammen med. Den villa måtte sammen med det gamle Højerup lade livet for det nye Højerup, efter min mening et dårligt bytte.

Går vi mod Dragørhjørnet, så ligger Kokkens slikforretning på hjørnet ved Højerup. Ved

Bagermester Georg Ipsen butik på Stationspladsen.

siden af har han en lille tobaksforretning. Kokken hed Arthur Jensen, han havde været kok på fortet. Han var en flink og festlig mand, der ku' vi godt lide at komme og snakke med ham, da vi var børn.

DLF special

DLF special er et tillæg til foreningens medlemsblad DLF nyt om specielle ting.

Vi modtager gerne indlæg fra foreningens medlemmer, f.eks. i form af artikler med lokalhistoriske forhold. Er det meget omfangsrige artikler, bedes I dog kontakte redaktionen, så vi kan koordinere

indlæggene eller udgive dem i særlige hæfter. Eftertryk kun tilladt efter aftale.

DLF Bestyrelse: Formand

Kurt Mathisen
(ansvarshavende)
Harevænget 30,
2791 Dragør,
☎ 32 53 45 04,
Mobil ☎ 40 53 45 04
mail; kurt@4504.dk

Sekretær

Dines Bogø
Ulsplisager 57,
2791 Dragør,
☎ 32 53 11 53,
Mobil ☎ 20 85 11 53
mail:
dines.bogoe@gmail.com

Kasserer

Irene Hallberg
Søvej 6
2791 Dragør,
☎ 32 53 77 10

Bestyrelsesmedlem

Claus Ehlers
Søvej 39,
2791 Dragør,
☎ 32 53 32 23

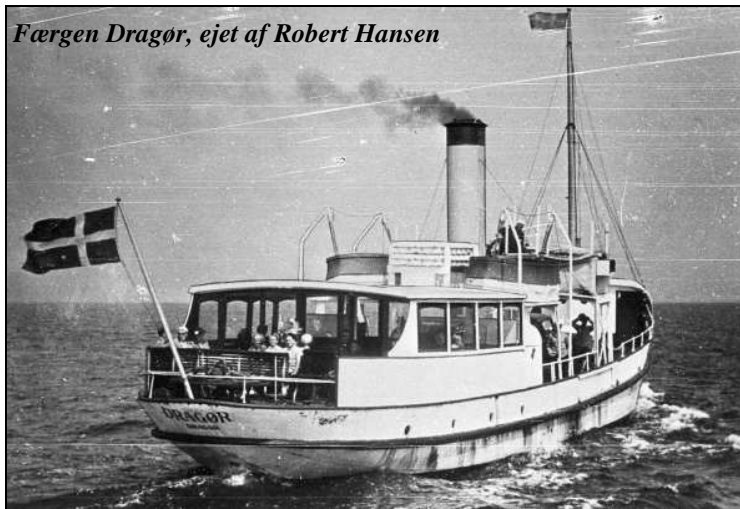
Bestyrelsessuppleant

Leise Hansen
Krudttårnsvej 143, 2
2791 Dragør
Mobil ☎ 28 96 91 37

På det modsatte hjørne ligger Lous bageri og kaffebar. Her blev senere grøntforretning og nu er der pizzabar.

ofte se prins Knud i baglokalet, hvad mon han lavede der? Alle forretningerne har i dag skiftet navn og ejer, og det er nu helt andre ting, der bli'r rakt over disken.

Færgen Dragør, ejet af Robert Hansen

Vi går over Dragørhjørnet, her ligger på venstre side et lille anlæg med sø og springvand, her står en lille drengefigur midt ude i søen og sprøjter med vand, det er lille Peter. Han står i dag oppe i det nye anlæg ved Enggården i en lille sø. Det anlæg er væk i dag, der er nu en plads, som hedder Nordre Væl. Går vi over E.C. Hammersvej ligger Irma's forretninger på hjørnet, hvor Bistroyen ligger i dag. På det andet hjørne er der indgang til en lille skomager- og skotøjsforretning, den er også med i Bistroyen nu. Den sidste, der var skomager der, var Thorald Nielsen. Derefter kommer Schous sæbehus og i hakket barber Christianssens forretning, så kommer Riess-Sørensens kiosk og derefter Ravns købmandsforretning, her kunne man

På den anden side af Kongevejen ligger først Adrian Petersen (Den høje kønne)'s grøntforretning, så kommer isenkrammer Lindsby og derefter slagter Weber. Heller ingen af de 3 forretninger er der mere, som det de var til den gang. På hjørnet af Badstuevælen boede Felix Steffensen, han var Danmarks sidste kob-

berstikker, jeg gik i klasse med hans datter, men det har selvfølgelig ikke noget at gøre med byens forretninger.

Da Dragørs forretninger ikke kun ligger på Kongevejen, vil jeg dreje til højre og gå ned over Badstuevælen, men inden da, skal vi kaste et blik ned ad Kongevejen. På højre hånd ligger Kommandørboligen. Her har Tage Nielsen boghandel og lidt længere henne har

Højerup med skiltet "DRAGØR HJØRNET" der har hængt ved. I dag bor Amagerbanken der.

Adrian Pedersens butik på hjørnet af Kongevejen og Vestgrønningen.

Kindler sin fiskeforretning med levende fisk i et bassin, og ved siden af er der en osteforretning, hvor vandet løber ned ad vinduerne. Begge forretninger er senere blevet brugt til meget andet. I øvrigt har Irma ligget der en gang, men det var før min tid.

Fisk kunne man selvfølgelig altid købe på havnen, men her lå også en fiskeforretning. Fra

Dampskibsbroen, ved det store slæbested, kunne man gå ud til Edv. Schmidt's skur på pæle. Her under gik der levende fisk i hyttefade, som han solgte. Han blev i øvrigt også kaldt Grosse- reren. Samme Schmidt udlejede også fladbundede pramme her og i kajakhavnen. Ville man have sig en rotur, kunne man leje en jolle af Magleby i Maglebys Havn. Fisk kunne man

Kiosken der lå på hjørnet af Stationspladsen og Stationsvej.

Postkort af Dragør springvandet. Pladsen hedder i dag Nordre Væl.

også købe af Sildejens i Bagergangen og af enkefru Ehm fra Strandstræde, når hun gik rundt i gaderne med sin trækvogn. Men nu til bage til Kongevejen.

Hele Kommandørboligen ejede fru Schou. Mutter Schou kaldte vi hende. Hun havde selv håndkøbsudsalg i indgangen til det, der i dag er Dragør Apotek. Rundt om hjørnet i samme hus, men ud til Badstuevælen, ligger Damerne, det er en trikotageforretning drevet af 2 ældre damer. Her blev senere solgt sko og nu flot dameundertøj.

Kigger vi igen ned ad Kongevejen, kan vi på højre hånd se Clausens bageri og forretning, som senere blev til bager Iversens. I huset derefter er der bag om en cykelsmed, og senere havde Friis sin isenkræmmerforretning her. På det næste hjørne ligger Louis Petersen's (Lullepip) og senere Bothmann's købmandsforretning. Ser vi helt over mod biografen kan vi se Floras hjemmebageri. Hun lavede verdens bedste karamelkager. Midt i det hele ligger Jansens firelængede gård, som desværre blev revet ned. På grunden lå Irma så Super Brugsen og nu igen Irma.

Men lad os nu gå ned ad Badstuevælen, som jeg i dag ynder at kalde Marcuspladsen, opkaldt efter Harry Marcussen, som først havde

grønhandel og senere glarmesterforretning der, så Flash og nu ligger Sydbank der.

På den anden side ligger fru Møllers slagterforretning, det blev senere Einar Svendsens. Ved siden af og midt for på pladsen ligger en stor grå bygning med 3 etager. I dag er den gulkalket. I stuen til venstre havde Marie Sørensen sit middags-

køkken. Her spiste mange af byens enlige, dog mest mænd, alle deres måltider..

På hjørnet af Strandgade ligger Borgerforretningen og på den anden side Tatol, som bestyres af fru Brandt-Jensen. Her kan man bl.a. købe sæbe. Det resulterede i, at hendes søn Christian blev kaldt Sævechristian resten af sit liv. Jeg tror, at skomager Nielsen senere havde forretning der.

Ser man til højre, kan man ane Slikmutter på hjørnet af Vestgrønningen.

Ser man til venstre, kan man se det hus, hvor Jens Peter cykelsmeds mor sælger grøntsager. Går man gennem lågen fra Trejn Jylmanns Gang, møder man hans far, som køber gammelt jern, ham kaldte vi jernmanden. Gammelt jern fandt vi på lossepladsen.

På det næste hjørne ligger et højt hus, her har været vaskeri og senere slagter. Det hus er der ikke mere.

På det modsatte hjørne ligger fru Madsens mejeriudsalg. Når man lukker døren op rammer den en klokke, og fru Madsen kommer ud. Hverken hende eller forretningen er der mere.

Helt nede på hjørnet ved havnen kan man se H.T. Jans's Eftf. Caj Petersens købmandshandel. Her kan man i dag gå ind og købe et hus af ejendomsmægler Bøgvald.

Vi går nu ned ad Slippen til Von Ostensgade. På hjørnet ligger købmand Nielsen's forretning og ser vi til højre, kan vi se Gasjans forretning, her sælges der blyanter, papir og legetøj m.m.

Helt oppe på hjørnet ved Vestgrønningen ligger Marchen Lyngby's garnforretning. Ser vi til venstre i Von Ostensgade, kan vi se Loudo Steffens forretning, her kan man også købe garn. Skråt over for ligger Lodsstræde og ser vi ned ad den, kan vi se bager Mogensens forretning. Deres søn blev kaldt Peter Måne, ham kendte alle i byen. Fortsætter vi ned til Strandstræde, møder vi igen en bagerforretning, det er bager Jørgensens. De havde også

Bamses ishus. Huset er nu nedrevet. Tanken i baggrunden er grundlagt af Robert Hansen. Er nu Shell tank.

en søn, han blev kaldt Krummen. Men nu tilbage til Slippen.

Går vi over Jens Eyberts Plads til Chr. Mølstedsgade, kan vi se Evald Hansens mejeriudsalg til venstre. Jeg kan svagt huske, da der var slagterforretning her og til den anden side købmand. Før den tid var der skibsproviantering i hele huset, men det kan jeg ikke huske. Jeg har set et billede, hvor senere skibsreder Hans Isbrandtsen, som var reder for det skæve skib "Flying Enterprice", står udenfor

som bydreng. Ser vi til højre op ad gaden, kan vi se et lille hus med en grøn låge. Går vi igennem den, kommer vi ind i gården bagom, hvor Marie Jans har sin rulleforretning. Her får de fleste i byen rullet deres duge og sengetøj. Hun blev selvfølgelig kaldt Rullemarie. Ser vi ned ad Sønderstræde, kan vi se Gunnar og Ingeborg Hagels bageri og forretning. Jeg blev i øvrigt allerede, da jeg var dreng, vildt forelsket i Bente, en af deres tvillingedøtre. Vi blev senere gift, fik børn og børnebørn og nåede også at fejre guldbrillup sammen.

Lidt længere henne ligger skomager Laurits Jensen's forretning. De er døvstumme, så for at kunne høre, når der er kunder i forretningen, hænger der et tungt lod i døren, og når det rammer gulvet ryster hele huset. Også ovre i Strandstræde er der en døvstum skomager, han hedder Johan Petersen og hans søn hedder Pedro også kaldet Petrus. Han var bomstærk og kunne ses på havnen hver dag, hvor han hjalp alt og alle. Selvom han var døvstum, kunne vi alle forstå ham, for han havde sin egen måde at kommunikere på.

Længere nede ad Sønderstræde ligger Ejner Petersens grøntforretning. Han bliver kaldt Savskæreren. Her har jeg været bydreng en gang.

Vi er nu nået ud til Bymandsgade, og ser vi til venstre, kan vi se Fogdens Plads. Lidt længere nede ligger Byskriverstræde, i min barndom hed den Brøndstræde. Ser vi til højre her, kan man se et stort skilt, hvor der står A. B. Mortensens Købmandshandel. Går man ind der, kommer Mary, en af hans to døtre ud og spørger på rigtig dragørsk, hvad skal det

*Irma i Dragør. Nu er butikken
Dragør Bistro.*

være. Her kan man købe alt lige fra håndskåret pølse til ålekroge, og når man bliver gammel nok øl efter lukketid. Fra Sønderstræde kan man også se over på den anden side af Rønne Alle. Her ligger en stor rød villa, som hedder Riberhus. Går man ind gennem døren, kan man til højre se Riber stå i sin købmandsforretning og til venstre Hallgren i sin slagterforretning. På den anden side af Batterivej ligger Slikmaries forretning. Her kan man blandt meget andet godt købe noget, som hedder nas, det koster 5 øre.

Men nu tilbage til Bymandsgade. Vi går op mod Vestgrønningen og over Blegerstræde. Her ligger på hjørnet Ejnar Rasmussens hestevognmandsforretning. Det er selvfølgelig ikke en forretning, hvor varerne bliver taget ned fra en hylde, men skal du have et par sække koks fra gasværket, formbrændsel, optændingspinde til kakkellovnen eller lidt jord til haven, så er det her, du skal henvende dig. I stalden står hans heste og i gården hans vogne. Ejnar og hans bror Arthur kan du møde hver dag på hestevognen et eller andet sted i byen eller på deres jorde ved Krudttårnsvej, der hvor nu noget af Strandparken ligger i

dag. Her dyrker de alt slags grønt, og meget af det bliver solgt til byens grønthandlere.

Går vi videre, kan vi oppe i hjørnet af pladsen ved Missionshuset se et lille hus, som er bygget ind i plankeværket. Her sælger enkefru Greisen bl. a. is og sodavand. Jeg husker hende som en ret sur dame, som altid skældte os børn ud. Men årsagen har nok været, at under krigen, hvor tyskerne havde taget skolen, var vi et par klasser, som gik i skole i Missionshuset. I frikvarteret legede vi på pladsen uden for, og det har nok ikke været lydløst. Går vi videre, står vi snart på Vestgrønningen og her slutter mine erindringer om forretningerne i de krogede gader fra den gang i fyrreerne. Men der var også forretninger uden for den gamle by. På Strandlinien var der tre. Ved havnepladsen solgte Jan Schwartz is, forretningen ligger der stadig. Længere ude ad vejen havde Jens Peter sin cykelsmedje, her ligger nu et lille beboelseshus. Lidt længere ude støder vi igen på en forretning, hvor der sælges is og slik, men kun om sommeren. Da jeg var barn hed den Ellemors Bod, og den gang kostede en muslingis 10 øre.

Også på den anden side af Vestgrønningen, var der nogle forretninger men inden vi skal høre om dem, synes jeg, vi skal gå en tur og opleve det, der dengang skete i byen om natten og i de tidlige morgentimer.

Købmandsbutik på Strandlinien/Strandgade. Nu er der ejendomsmægler i huset.

Det første vi møder er natvognen, det var den vogn, som kørte rundt i byen og tømte folks lokummer. Dem var der mange af den gang, og først mange år senere var det slut. Senere på natten kom et par mælkebiler, på den ene stod der Solbjerg og på den anden Enigheden. De læssede deres varer af ved de forretninger, som solgte mejeriprodukter. Da var bagerne gået i gang med deres morgenbrød. Så dukkede mælkebudene op på deres budcykler. De satte mælk og fløde af på trappen foran folks dør. Det var i flasker af glas og med en rigtig mælkekapsel. En af dem var Svend mælke- mand, ham kendte alle os, som gik i skole, for i spisefrikvarteret solgte han mælk oppe ved skolen. Svend Hansen, som han rigtigt hed, havde senere sammen med sin kone mejeriudsalget på Grønnevej, som de passede flittigt i mange år. Det overtog de efter fru Andersen, som boede i huset. Her har senere været flere andre former for forretning. På den anden side af vejen lå der en lille grøntforretning, den er der heller ikke mere. Her byggede elektriker Johansen et hus, hvor nu tre generationer har haft værksted og forretning. På første salen er der beboelse. Forretningen er nu lukket. I nyere tid er der blevet gjort mange

forsøg med forskellige forretninger på Grønnevej, men ingen med større succes. I det høje hus på hjørnet af Vestgrønningen havde Palm Petersen, også kaldet Rødbeden, i fyrrende og mange år senere vaskeri. Da det lukkede, var der her i flere år en købmandsforretning, som også er lukket nu. Rundt om hjørnet havde Johansen sin kiosk og cigarforretning. Her kunne man dengang i hans automat trække 10 cigaretter for 50 øre, men så var der også 10 øre tilbage i pakken. Det ved jeg, for her blev vi tit sendt hen af lærer Andersen for at trække cigaretter til ham. Efter Johansen havde Olufsen kiosken til den lukkede.

Nu kan jeg ikke erindre flere forretninger fra den gamle by. Jeg har med vilje undladt at nævne alle forretningerne på Kongevejen, for det er der, andre der har gjort bl. a. Birte Hjort og Svend Jans i bogen Kongevejen - Kongens Vej.

Det er utroligt, at så mange forretninger kunne leve af så få mennesker, som der boede i det gamle Dragør den gang. Det ville heller ikke kunne lade sig gøre i dag, men den gang var det på en helt anden måde, man levede. I de fleste familier tog manden på arbejde, og konen gik hjemme og passede børnene og huset, købte ind og lavede mad. Alle indkøb foregik i Dragør.

Om sommeren havde alle forretninger nok at lave, for da var alle flyttet ud i deres sommerhuse både på Nord- og Sydstranden. I den gamle by var mange flyttet ud i deres udhus, så resten af huset kunne lejes ud til dem, vi kaldte landliggere. De boede ofte samme sted år efter år. Det var selvfølgelig også et godt tilskud til familiens økonomi.

Nu tror jeg ikke, at jeg kan få halet mere ud af min tur rundt i byen og vil derfor slutte her.

Jens Lydom Christensen

**Billeder er leveret af
Dragør Lokalarkiv**